

Билјана Марић
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за славистику
biljanav@mail.ru

Приказ
UDC: 811.161.1'34(049.32)

ЈЕЛЕНА ГИНИЋ, ФОНЕТИКА РУСКОГ ЈЕЗИКА

Београд, Савез славистичких друштава Србије, 2022, 245.

Монографија проф. др Јелене Гинић *Фонетика руског језика* настала је, како се у предговору саопштава, као резултат ауторкиног вишегодишњег искуства у предавању фонетике руског језика студентима руског језика на Филолошком факултету Универзитета у Београду и Филолошком факултету Универзитета у Бањој Луци.

У предговору уџбеника Ј. Гинић даје краћи преглед бављења фонетиком у српској средини, а онда указује и на постојање потребе за појављивањем новог уџбеника фонетике.

Уводни део нуди објашњења основних појмова из лингвистике и фонетике: однос између писаног и усменог говора, слова и гласа, супстанционалне и лингвистичке фонетике (тј. фонологије), сегментних и супрасегментних јединица. Позивајући се на Л. Касаткина, ауторка у фонетику укључује фонетику у ужем смислу речи, фонологију и ортоепију.

Наредно поглавље „Супстанционална сегментна фонетика. Гласови руског језика“ нуди детаљан опис гласова руског језика: самогласничких и сугласничких у поређењу са српским према различитим критеријумима (акустичким, артикулационим, артикулационо-акустичким). Вокалски гласови се описују у акценцованој позицији.

У поглављу „Фонетска транскрипција“ указује се на правила у складу с којима се транскрибују руске речи, упознају се студенти са међународним фонетским алфабетом и руским традиционалним ћириличним системом транскрипције. Квантитативна и квалитативна редукција вокала, степени редукције вокала и конкретне карактеристике одређених неакцентованих вокала такође се овде разматрају.

Наредна два поглавља „Лингвистичка фонетика (фонологија)“ и „Алтернације гласова“ дају објашњења у вези значајем и природом фонеме, преносе становишта значајних фонолога (Ј. Бодуен де Куртене, Н. Трубецки)

и фонолошких школа, указују на природу фонолошких алтернација и нуде њихове класификације. У другом поглављу ауторка упознаје студенте и са основним појмовима везаним за ортоепију.

„Изговор граматичких облика“ се издваја у посебно, наредно поглавље.

У следећем поглављу под називом „Супстанционална супрасегментна фонетика“, ауторка објашњава природу руског акцента, пореди га са српским, износи различита тумачења особина руског акцента и успешно их анализира. Разматра се појам фонетске речи у руској фонетској традицији и појава ослабљеног акцента у одређеним фонетским речима. Ауторка се бави и руском интонацијом у поређењу са српском: одређује супрасегментне јединице (исказ, фонетску синтагму, слог), објашњава кретање мелодијског тона у интонационим конструкцијама руског језика (према теорији Ј. Бризгунове). Такође, указује на значај сегментације исказа, употребу пауза, пореди сегментацију руског и српског исказа и долази до закључака везаних за усвајање руске сегментације у српској средини.

Последње поглавље под називом „Артикулациона база“ нуди опис изговорних навика и тенденција руског језика у поређењу са српским.

Свако поглавље завршава се задацима, којима је сврха да скрену студентима пажњу на оно најзначајније у градиву.

Монографију Ј. Гинић одликује права научна минуциозност и бескомпромисност у обради предмета интересовања, зрелост и темељност у одабиру релевантне литературе и начину њеног третирања. С друге стране, ауторка не заборавља на два важна аспекта свог дела: поређење са српским језиком и његов уџбенички карактер. Ниједан од три аспекта монографије: научни карактер, конфронтативна оријентација, природа универзитетског уџбеника – није пренаглашен или пак занемарен на уштрб друга два.

Ауторка у овом уџбенику на један нов и свеж начин на плану руско-српског поређења указује на она својства руске фонетике на која треба обратити посебну пажњу приликом усвајања језика. Она смело тврди да се сродност наших двају језика можда најмање односи на сродност у фонетици: „почев од броја гласова, самих артикулација гласова, огромног броја палатализованих гласова у руском језику, природе акцента у два језика, понашања акценатованих и неакценатованих вокала, па до интонације, односно кретања мелодијског тона у исказу и мањим јединицама, руски и српски имају мноштво разлика које су веома важне за разумевање и прилично компликоване за усвајање”.

Уверени смо да ће ова научна монографија, и уџбеник у једној књизи, допринети успешном усвајању руског језика на филолошким факултетима у нашој средини.

Руковођени таквим убеђењима препоручујемо монографију Јелене Гинић *Фонетика руског језика* филолозима, наставницима руског језика и студентима.